

התוכנית הלאומית לחשיפת ירושלים הקדומה (תוכנית "שלם" - שלב ד')

הצעה להחלטה

מחליטים, מתוך הכרה בהיות ירושלים הקדומה מוקד בין-לאומי של דת, מורשת, תרבות ותיירות שאין שני לו; במטרה להביא להמשך חשיפה, מחקר, פיתוח והנגשה של אתרי העתיקות והמורשת במרחב ירושלים הקדומה ובכך להעצים ולפתח את ירושלים; בהמשך להחלטות הממשלה מספר 2689 מיום 28.5.2017, מספר 3789 מיום 13.5.2018, מספר 1513 מיום 29.5.2022 ומספר 548 מיום 21.05.2023, אשר עסקו בשלב א', שלב ב' ושלב ג' של תוכנית "שלם" שנמצאות בשלבי סיום ביצוע מתקדמים:

1. הממשלה רושמת לפניה כי בכוונת רשות העתיקות לבצע, במסגרת תוכנית העבודה שלה, את שלב ד' של תוכנית "שלם":

פרויקט	פירוט	אומדן תקציבי מלש"ח
מסלול בית שני	<ul style="list-style-type: none"> הרחבת המסלול לכיוון צפון: ניקוי שפוכת וחפירת תעלת הניקוז ממרכז דוידסון לכיוון צפון. פיתוח תיירותי ונופי לצד המשך חשיפת מתחם השילוח הסדרה הנדסית של פינת הכותל והמשך חפירה השלמת החשיפה והנגשה של דרך עולי הרגל למבקרים, ע"פ הנחיות אדריכליות וארכיאולוגיות ובכלל זה: נראות האתר, חוספת מעקות, מדרגות, מאחזי יד, תאורה, שילוט ותוכן. השלמת מיצגי הדגם וארמון המלך ופתיחתם לקהל. ניקוי וחשיפת המוביל הבריטי בעמק הקדרון. 	6
הגדלה משמעותית של תנועת המבקרים במרחב ירושלים הקדומה	<ul style="list-style-type: none"> המשך והעצמת פעולות חינוך והנחלה בתחום הארכיאולוגיה שילוב בני נוער מהארץ ומיהדות התפוצות, חיילים, תלמידים ומבקרים בעבודות חפירה ושיקום במרחב. 	1
חשיפת תכני ירושלים הקדומה בארץ ובחו"ל	<ul style="list-style-type: none"> כתיבה, הפקה והפעלת תוכניות חינוכיות של יחידות לימוד העוסקות בתחום הארכיאולוגיה המשלבות היסטוריה, ותנ"ך של ירושלים הקדומה, תוך התאמה לקהלים מגוונים מהארץ ומיהדות התפוצות. המשך המחקר הארכיאולוגי במרחב. ייזום והפקת כנסים ארכיאולוגיים 	1
סה"כ		8

2. לצורך מימוש החלטה זו ובהתאם לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, להקצות לרשות העתיקות, באמצעות משרד המורשת, סך של 8 מיליון ₪ בשנת 2024 (ביחס לסכום של 41 מלשי"ח שהוקצה בשנת 2023) מתוך סכומים ששוריינו בחוק התקציב הנוסף לשנת 2024 שיועדו לטובת החלטות ממשלה בעניין רשויות מקומיות.

דברי הסבר

רקע כללי

"תוכנית שלם" היא תוכנית המתקיימת זה מספר שנים, שעניינה חשיפה, מחקר, פיתוח והנגשה ציבור של אתרי העתיקות והמורשת במרחב ירושלים הקדומה.

בהחלטות הממשלה מספר 2689 מיום 28.5.2017, מספר 3789 מיום 13.5.2018, מספר 1513 מיום 29.5.2022, ומספר 548 מיום 21.05.2023, אשר עסקו בשלב א', שלב ב' ושלב ג' של תוכנית שלם שנמצאות בשלבים מתקדמים, ובהתאם להחלטת הממשלה והתקציב שאושר, קודם יישומה של תוכנית שלם בתחומים הבאים:

- הושלמה דרך עולי הרגל עד למרכז דוידסון;
- בוצע תכנון למרכז המבקרים בבית שץ ובארמון המלך;
- הושלמה הכנת קונספט לדגם עיר דוד על גג מרכז המבקרים;
- בוצעה חשיפת המדרגות של בריכת השילוח, המחקר בשיאו וחפירת הבריכה נמשכת;
- בוצע המשך פיתוח גיא בן הינום ובתוך כך: הוקמה שומרה; נוספו חלקות עם בעלי חיים ונבנו טראסות וחלקות חקלאות חדשות. בנוסף, מתנדבים הגיעו לעבוד בחווה בגיא
- ביקור עשרות אלפי תלמידים ממגוון רחב של בתי ספר, מכינות קדם צבאיות, סטודנטים וחיילים ביקרו ועברו בסיורים במרחב כולו.
- פרסום מחקרים מטעם חפירות גבעתי, התפרסמו עשרות ממצאים באמצעי התקשורת השונים.
- כעת מוגשת לאישור הממשלה תוכנית מצומצמת תקציבית לשלב ד' של תוכנית שלם על סך של 8 מליון ₪ לאור מלחמת "חרבות ברזל" ולהשלכותיה.

מטרות שלב ד' בתוכנית שלם הן:

- להמשיך את החשיפה הארכיאולוגית של בריכת השילוח; להרחיב במקומות בהם ניתן לחפור את דרך עולי הרגל לכיוון מזרח ומערב; לייסד תשתית הנדסית ולחשוף את הכותל הדרומי לכיוון מזרח ודרום.
- במסגרת משימות ההנחלה של רשות העתיקות – להמשיך ולחבר קהלים מהארץ ומהעולם לאתרים ולמורשת הייחודית של ירושלים הקדומה, כפי שמשתקפת ממצאי בית ראשון ושני במרחב. לצד זה, לפעול להדגשת והמחשת הרב שכבתיות של ירושלים הקדומה ולייצר תנועת קהל רחבה ומשמעותית באתרי התיירות השונים שבמרחב
- להקים תשתיות תיירותיות בתחום הארכיאולוגיה להעצמת חווית המבקרים במקום.
- להמשיך את התשתית המחקרית שמתלווה לחפירות הארכיאולוגיות, להעמיק את הידע ולהנגישו לקהלים מגוונים.
- לחשוף את תכני ירושלים הקדומה לתלמידים מהארץ ומהתפוצות.
- לחבר את המבקרים לערכי המקום על ידי עשייה חינוכית.

נתונים כלכליים:

לא רלוונטי

תקציב:

כמפורט בהצעה

השפעת ההצעה על מצבת כח אדם:

אין

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר האוצר – תומך בהחלטה

שר ירושלים ומסורת ישראל – תומך בהחלטה

החלטות קודמות של הממשלה בנושא:

החלטת הממשלה מספר 3789 מיום 13.5.2018 בנושא התוכנית הלאומית לחשיפת ירושלים הקדומה -שלם שלב א'.

החלטת הממשלה מספר 1513 מיום 29.5.2022, בנושא שלב ב' של תוכנית שלם

החלטת הממשלה מספר מספר 548 מיום 21.05.2023, בנושא שלב ג' של תוכנית שלם.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת משפטית

סיווגים

ראשי: ביצועי (1)

משני: תרבות, סמלים וטקסים (8)

מגיש: שר המורשת

כ"ז באייר התשפ"ד
04 ביוני 2024

ח"י קצ' למס' מרמז
762

בע"ה, כ"ז באייר תשפ"ד

4 ביוני 2024

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

התוכנית הלאומית לחשיפת ירושלים הקדומה (תוכנית "שלם" - שלב ד').

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

במטרה להביא להמשך חשיפה, מחקר, פיתוח והנגשה של אתרי העתיקות והמורשת במרחב ירושלים הקדומה ובכך להעצים ולפתח את ירושלים החליטה הממשלה על תוכנית לאומית לחשיפת ירושלים הקדומה – תוכנית "שלם". עד כה התקבלו מספר החלטות לפיהן התקיימו שלושה שלבים של התכנית, כאשר בכל אחד מהם הוגדרו ובוצעו פרויקטים שונים. כך, קיבלה הממשלה את החלטה מספר 2689 מיום 28.5.2017, מספר 3789 מיום 13.5.2018, מספר 1513 מיום 29.5.2022, ומספר 548 מיום 21.05.2023, אשר עסקו בשלב א', שלב ב' ושלב ג' של תוכנית שלם. התוכניות נמצאות בשלבי סיום ביצוע מתקדמים. עניינה של החלטה זו בשלב ד' של תוכנית שלם. תקציב ההחלטה הוא 8 מלש"ח ממקורות משרד האוצר. פירוט הפרויקטים הנכללים בהחלטה מופיעה בגוף ההחלטה ומפורט בדברי ההסבר. רובו ככולו של תקציב התוכנית מועבר לרשות העתיקות, שהיא תאגיד לפי חוק רשות העתיקות, התשמ"ט-1989 (הלן – החוק). תפקיד רשות העתיקות, לפי סעיף 5(א) בחוק, לטפל בכל עניני העתיקות בישראל.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

הצעת ההחלטה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם:

נוסח ההצעה תואם עם הייעוץ המשפטי של משרד ירושלים ומסורת ישראל ושל משרד האוצר וכן עם מחלקת ייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

חנן ארליך, עו"ד

היועץ המשפטי למשרד המורשת